

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการจัดการศึกษา แต่ละระดับต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามที่ได้กำหนดไว้ ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งจะต้องจัดให้มีความสอดคล้องและสัมพันธ์ กับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งสภาพต่าง ๆ เหล่านี้ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เนื่องจากอิทธิพล และแรงผลักดันต่างๆ ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุง ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีจึงจะทำให้การดำเนินงานพัฒนาการศึกษามีประสิทธิภาพ เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาสังคม และประเทศชาติให้เจริญยิ่งขึ้น เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป บุคคลที่เกี่ยวข้อง ในวงการศึกษากว่าตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวิทยาการต่าง ๆ การประเมินศึกษาควรที่จะได้รับความสนใจและปรับปรุง ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของส่วนบุคคลและส่วนรวม เนื่องจากการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษากากบังคับ จึงมีความสำคัญมากซึ่งรัฐจำเป็นต้องจัดให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชน มีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตต่อไปซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในทุกประเทศว่า การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งยังใช้เป็นเกณฑ์ในการวัดระดับการพัฒนาประเทศด้วย รัฐจึงได้ให้ความสำคัญแก่การศึกษาระดับนี้ค่อนข้างสูงอย่างมาก

การจัดการศึกษากากบังคับให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงทุกคนนั้นเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐตาม สหิทธิมนุษยชนขั้นมูลฐานที่ทุกประเทศยอมรับปฏิบัติ สำหรับประเทศไทยได้ดำเนินการมาตั้งแต่สมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศไทยได้เริ่มมีแผนการศึกษาชาติ ได้กำหนด การศึกษากากบังคับอยู่ใน "การศึกษาระดับประถมศึกษา" ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับนี้ยึด

พ.ร.บ.ประถมศึกษา 2523 เป็นหลัก โดยใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กำหนดระยะเวลาของหลักสูตรไว้ 6 ปี (ป.1-ป.6)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาภาค-
บังคับ หรือที่เรียกว่า "การศึกษาระดับประถมศึกษา" ตาม พ.ร.บ.ประถมศึกษาดังกล่าวแล้ว
โดยจะต้องจัดให้แก่เด็กที่อยู่ในเกณฑ์บังคับทุกคนทั่วประเทศ และให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ใน
หลักสูตร ซึ่งมีปริมาณงานในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก กล่าวคือนักเรียน 6,508,000 คน,
โรงเรียน 31,232 โรง, บุคลากร 389,823 คน ฯลฯ (สพช, 2529 : 46) บุคลากรและ
โรงเรียนเหล่านี้กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ ซึ่งโรงเรียนก็มีความแตกต่างกันคือ มีโรง
เรียนตั้งแต่ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดเล็กสุด นอกจากนี้ยัง
มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร
ปัจจัยสภาพแวดล้อมและทรัพยากรในท้องถิ่นที่สนับสนุนการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงมีการจัดรูปแบบ
ของการบริหารโรงเรียนต่าง ๆ ให้มีโอกาสดำเนินงานร่วมกันและช่วยเหลือกันให้มากที่สุด

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในรูปแบบของกลุ่มโรงเรียนเกิดขึ้นครั้งแรกระหว่างปี
พ.ศ. 2496-2497 ณ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี และได้เผยแพร่ออกไปสู่โรงเรียนประชาบาล
ทั่วราชอาณาจักร (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ; 2522)

การรวมตัวกันเป็นกลุ่มโรงเรียนเพื่อบริการในรูปแบบของคณะกรรมการทำให้เกิดการระดม
พลังความคิดในการทำงานของโรงเรียนในกลุ่ม เพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียน มีความสามารถ
หรือความชำนาญที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างกันไปบุคลากรในแต่ละโรงเรียนก็มีความถนัด ความ
สามารถต่างกัน ดังมี การรวมตัวกัน การปรึกษาหารือ ร่วมกันวางแผนภายในกลุ่ม น่าจะเกิด
ผลดีในการจัดการศึกษามากกว่าที่โรงเรียนจะทำโดยลำพัง เนื่องจากโรงเรียนภายในกลุ่มจะได้
ช่วยเหลือกันเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน ดังที่ผกาทิพย์ แก้วศรีกรังษี (2524)
กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงาน กลุ่มโรงเรียนว่า กลุ่มโรงเรียนมีประโยชน์ในด้านพัฒนา
การศึกษา การยกระดับมาตรฐานการศึกษา การใช้หลักสูตร การเลือกวิธีการเรียน การวัดผล
การประเมินผลการศึกษา และยังคงควบคุมมาตรฐานการศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน

นอกจากนี้การบริหารงานในรูปแบบของกลุ่มโรงเรียนยังทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร
งาน เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ทำให้

ลำบากในการบริหารงานและควบคุมดูแลให้ทั่วถึง เพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกันจากเหตุผลและแนวคิดต่าง ๆ จึงพอสรุปถึงความจำเป็นที่ต้องมีกลุ่มโรงเรียนดังนี้

1. เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มเดียวกัน ช่วยเหลือกันให้มีมาตรฐานของการศึกษาเท่าเทียมกัน
2. เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มได้ช่วยเหลือกันในทุก ๆ ด้าน
3. เพื่อให้โรงเรียนในกลุ่มได้วางแผนการทำงานร่วมกัน
4. การที่โรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันสภาพโรงเรียนคล้ายคลึงกันย่อมสะดวกในการจัดการศึกษาและการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม

การศึกษาและการนิเทศการศึกษาภายในกลุ่ม

กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาได้ดำเนินการมาแล้วเป็นเวลานาน และได้มีการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติมาเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสม จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2529 จนถึงปี พ.ศ. 2534 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ประกาศใช้ระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้กลุ่มโรงเรียนสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงาน และให้โรงเรียนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้เข้าร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเจตนารมณ์ตามเป้าหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

วัตถุประสงค์ของการจัดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีจุดมุ่งหมายในเชิงบริหารคือ ให้เกิดเอกภาพ (Unity) ในการบริหารให้มีประสิทธิภาพ มีการช่วยเหลือรวมกลุ่มดูแลกันซึ่งการรวมกลุ่มย่อมสะดวกต่อการตรวจเยี่ยมและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกันและวัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือจุดมุ่งหมายในเชิงวิชาการคือ ให้กลุ่มโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาวิชาการได้ เพราะถ้าต่างโรงเรียนต่างพัฒนา ตามกำลังความสามารถ ถึงแม้จะทำได้ดีก็ไม่ได้ผลอย่างเต็มที่ เนื่องจากโรงเรียนแต่ละโรงเรียนย่อมมีข้อจำกัด แต่หาก กลุ่มโรงเรียนได้นำปัญหาในการทำมาพิจารณาาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงงานวิชาการตามหลักสูตรจะทำให้กลุ่มโรงเรียน สามารถวางแผนร่วมกันเพื่อใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด หรืออาจมีการทดลองแลกเปลี่ยนทรัพยากรซึ่งกันและกันทั้งนี้เพราะโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในกลุ่มย่อมจะมีจุดเด่น จุดด้อย ไม่เหมือนกัน วัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือกันด้านวิชาการนี้ ปรากฏในระเบียบว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2534 เกี่ยวกับโครงสร้างและวิธีการแบ่งกลุ่มโรงเรียนซึ่งระบุไว้คือ ให้จัดตั้งกลุ่มโรงเรียนโดยรวมโรงเรียนภายในเขต

ความรับผิดชอบ ของหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เข้าเป็นกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดความเสมอภาคในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน กลุ่มโรงเรียนต้องจัดให้โรงเรียนในกลุ่มร่วมมือสนับสนุนกันในด้านวัสดุ อุปกรณ์ กำลังงาน และกำลังความคิด เพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่ม เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาต้องรับผิดชอบนอกเหนือไปจากการบริหาร

งานวิชาการ เป็นบทบาทที่สำคัญของกลุ่มโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพของงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา และการบริหารงานทุกด้านของกลุ่มโรงเรียนย่อมมีจุดมุ่งหมาย ให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพของงานวิชาการนั่นเอง ดังที่พันสัทสินาคินทร์ (2513) ได้กล่าวว่า งานหลักในการบริหารโรงเรียนน่าจะเป็นงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน หรืองานวิชาการ และสุดใจ เหล่าสุนทร (2505) มีความเห็นว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของหน่วยงานวิชาการจึงสำคัญเป็นอันดับแรก สถาบันจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการถ้าฝ่ายวิชาการขาดประสิทธิภาพ ฝ่ายอื่นก็จะด้อยประสิทธิภาพตามไปด้วย

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะได้มีความพยายามอย่างยิ่งยวดอยู่หลายประการที่จะช่วยสนับสนุนการทำงานของกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวข้างต้น การพัฒนากลุ่มอย่างมีระบบก็ยังคงต้องได้รับการพิจารณาควบคู่กันไป เพราะเป็นปัจจัย และแนวทางหลักในอันที่จะช่วยปรับปรุงการจัดองค์การและการบริหารการประถมศึกษาในด้านการจัดสรรทรัพยากร การฝึกอบรมครู การวิเคราะห์ปัญหา และการกระตุ้นให้รู้จักสรรหาทรัพยากรที่จะใช้แก้ปัญหา ถ้าหากสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติต้องการให้เป็นไปตามนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กดังที่เคยกล่าวไว้แล้ว และขณะเดียวกันก็เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคณะกรรมการการประถมศึกษา พุทธศักราช 2523 หมวด 4 ที่ว่า "ให้รวมโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหรือสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแล้วแต่กรณีหลายโรงเรียนเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มโรงเรียน..." จากการที่คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ออกระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พุทธศักราช 2529 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงาน การบริหารงานวิชาการและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานทางวิชาการของกลุ่มโรงเรียนตามระเบียบที่ทางคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดขึ้นในขณะนี้

จังหวัดสกลนคร เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทางภูมิศาสตร์ เรียกว่าแอ่งสกลนคร ถือว่าเป็นจังหวัดที่อยู่ทางภาคอีสานตอนเหนือ หรืออีสานเหนือ ทางด้านตะวันตกและทางด้านทิศใต้ของจังหวัดจะติดกับเทือกเขาภูพาน ดังนั้นสภาพการคมนาคมในบางอำเภอยังไม่อยู่ในสภาพที่ดีเท่าที่ควร ส่วนด้านการศึกษา ทางจังหวัดสกลนครก็ได้แบ่งโรงเรียนออกเป็นกลุ่มโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ทั้งหมด 84 กลุ่มโรงเรียน มีโรงเรียนทั้งสิ้น 622 โรงเรียน (หน่วยศึกษานิเทศก์ สบจ.สกลนคร : 1) พบว่าในการจัดอันดับคุณภาพทางการศึกษาของนักเรียน ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงอีกมาก ดังที่จะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2535 ที่ผ่านมา กลุ่มทักษะภาษาไทย 68.29 กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ 63.40 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต 68.89 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 77.29 กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ 77.28 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (ภาษาอังกฤษ) 64.99 (หน่วยศึกษานิเทศก์ สบจ.สกลนคร : 2) จากข้อมูลดังกล่าวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ควรได้รับการพิจารณาปรับปรุง แก้ไข และช่วยเหลือ เพราะมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน ทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงควรที่จะช่วยกันพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดสกลนคร จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครซึ่งขอค้นพบ ผู้วิจัยคิดว่าคงจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดวิธีการให้การบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดสกลนครในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร

3. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงาน เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่มโรงเรียน หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนา การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมายแห่งการตั้งกลุ่มโรงเรียน

1.4. ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาวิธีดำเนินการการบริหารและปฏิบัติงานในภารกิจของ ประธานกลุ่ม หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่ม และครูวิชาการประจำกลุ่ม
 - 1) ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับศูนย์วิชาการ และห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน
 - 2) ช่วยเหลือและสนับสนุนงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียน
 - 3) ปฏิบัติงานวิชาการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
2. ศึกษาปัญหาอุปสรรคในการบริหารทางวิชาการประจำศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนใน จังหวัดสกลนคร
3. ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงานในภารกิจของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ประถมศึกษา

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มโรงเรียน หมายถึงการรวมโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดเข้าเป็นกลุ่มโรงเรียน ตามระเบียบคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่า ด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2534

2. **ประธานกลุ่มโรงเรียน** หมายถึงผู้บริหารโรงเรียนซึ่งได้รับเลือกตั้งและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ตามระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534

3. **หัวหน้าศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน** หมายถึงผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ ในระเบียบคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2534

4. **ครูวิชาการประจำศูนย์วิชาการกลุ่ม** หมายถึงครูผู้สอนโดยประธานกลุ่มเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลุ่ม แล้วเสนอให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอแต่งตั้ง

5. **การบริหารทางวิชาการกลุ่มโรงเรียน** หมายถึงการจัดการส่งเสริมช่วยเหลือสนับสนุน ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียน

6. **ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน** หมายถึงหน่วยงานหนึ่งในการบริหาร การประถมศึกษา ซึ่งเป็นศูนย์ประสานงานหนึ่งของโรงเรียนภายในกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา

7. **สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร** หมายถึงหน่วยงานการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด มีฐานะเทียบเท่ากอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร

8. **กลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา** หมายถึง การรวมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยวิธีการรวมกลุ่มตามสภาพทางภูมิศาสตร์ หรือความสะดวกในการคมนาคม หรือตามระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน หรือตามขนาดของโรงเรียนที่ใกล้เคียงกันประการใดประการหนึ่ง หรือหลายประการ จำนวน 6-10 โรงเรียนรวมกันเข้าเป็นกลุ่มโรงเรียนหนึ่ง ซึ่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร มีกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาทั้งสิ้น 84 กลุ่มโรงเรียน